

Rhagarweiniad

Yr ydym wedi clywed hanes y dioddefaint droeon. Bob Sul y Blodau y mae drama hanes dioddefaint a chroeshoelio Iesu yn hawlio'n sylw. Bu gan lawer o rai eraill ran yn y ddrama honno, yn enwedig y rhai hynny a fu'n amlwg ym mywyd a gweinidogaeth Iesu. Beth oedd eu hymateb i'r digwyddiadau hyn? Sut yr oeddent yn teimlo fel partneriaid yn nrama'r dioddefaint?

Mae llawer o hynny'n anhysbys, ond efallai y gallwn ddychmygu. Gallwn ein gosod ein hunain y tu mewn i'r ddrama: yn sgwâr y farchnad, yn y Deml, ar Lwybr y Groes neu wrth ei throed. Y mae Garawys 2010 a 'Phobl ar Ymylon ei Boen' yn gyfle i'n gweithio ein hunain i mewn i'r cymeriadau a'r digwyddiadau, i deimlo o'r newydd y synnwyr o hanes a gwaradwydd a fyddai'n newid y byd am byth.

Byddwn yn archwilio cymeriadau Mair Magdalen, Mair Mam Iesu, Jwdas, Pedr, Barabbas a Iesu ei hun. Gobeithiwn y gallwn ymdeimlo â rhywfaint o'r tensiynau, y dadleuon, y siom a'r anobaith yn y cymeriadau hyn. Bydd y cyfan yn arwain yn y diwedd at lawenydd yr Atgyfodiad ac at daith ffydd.

Byddwn yn datblygu'r cymeriadau ac yn llunio golygfeydd i'n galluogi 'i gyffwrdd â'r Ysbryd Glân a chael ein cyffwrdd ganddo' wrth inni bob wythnos, gerdded ac ymddiddan â phob un o'r dilynwyr a ddewisasom ar ein ffordd at y groes.

Mae'r cwrs yn defnyddio drama, barddoniaeth a myfyrdod, yn ogystal â darnau o'r ysgrythur. Yn ei hanfod 'profiad' ydyw o'r Garawys a'i ystyr i ni yn unigol a chyda'n gilydd. Mae'n bosibl y gall hefyd achosi inni archwilio materion a phryderon cyfoes wrth inni gydfyfyrion a chydweddiō ag unigolion arbennig yn y ddrama.

Wythnos 1

lesu

Yn yr anialwch, o'r ymylon tuag at ddioddefaint

Luc 4: 1-13

Temptiad lesu

4 Dychwelodd lesu, yn llawn o'r Ysbryd Glân, o'r lорddonen, ac arweiniwyd ef gan yr Ysbryd yn yr anialwch ² am ddeugain diwrnod, a'r diafol yn ei demtio. Ni fwytaodd ddim yn ystod y dyddiau hynny, ac ar eu diwedd daeth arno eisiau bwyd. ³ Meddai'r diafol wrtho, "Os Mab Duw wyt ti, dywed wrth y garreg hon am droi'n fara." ⁴ Atebodd lesu ef, "Y mae'n ysgrifenedig: 'Nid ar fara yn unig y bydd rhywun fyw.'"

⁵ Yna aeth y diafol ag ef i fyny a dangos iddo ar amrantiad holl deyrnasoedd y byd, ⁶ a dywedodd wrtho, "I ti y rhof yr holl awdurdod ar y rhain a'u gogoniant hwy; oherwydd i mi y mae wedi ei draddodi, ac yr wyf yn ei roi i bwy bynnag a fynnaf. ⁷ Felly, os addoli di fi, dy eiddo di fydd y cyfan." ⁸ Atebodd lesu ef, "Y mae'n ysgrifenedig: 'Yr Arglwydd dy Dduw a addoli, ac ef yn unig a wasanaethi.'"

⁹ Ond aeth y diafol ag ef i Jerwsalem, a'i osod ar dŵr uchaf y deml, a dweud wrtho, "Os Mab Duw wyt ti, bwrw dy hun i lawr oddi yma; ¹⁰ oherwydd y mae'n ysgrifenedig: 'Rhydd orchymyn i'w angylion amdanat, i'th warchod di rhag pob perygl', ¹¹ a hefyd: 'Byddant yn dy godi ar eu dwylo rhag iti daro dy droed yn erbyn carreg.'"

¹² Yna atebodd lesu ef, "Y mae'r Ysgrythur yn dweud: 'Paid â gosod yr Arglwydd dy Dduw ar ei brawf.'" ¹³ Ac ar ôl iddo ei demtio ym mhob modd, ymadawodd y diafol ag ef, gan aros ei gyfle.

Sylw

Ar Sul cyntaf y Garawys traddodiad yr Eglwys yw canolbwyntio ar y temtasiynau a wynebodd lesu yn yr anialwch. Yma y mae lesu yn dwys ystyried y gwahanol ffyrdd y gallasai fod wedi eu cymryd yn ei weinidogaeth, gan wybod y bydd y llwybr a droedia yn ei arwain i Jerwsalem, i ddioddefaint, i'r groes. Yma y mae lesu yn sefyll ar drothwy ei weinidogaeth; mae lesu ei hun ar ymylon ei boen.

Yn draddodiadol, gwelir y stori hon yn baratoad at y weinidogaeth a oedd i ddod, ond y mae'n edrych ymlaen yn gadarn hefyd at y groes a'r Atgyfodiad. Mae lesu'n gwrthod y llwybr a gynigir gan Satan ac yn derbyn yr hyn sydd, yng ngolwg y byd, yn wan ac yn afresymegol.

Yn ei nofel fawr, *Y Brodyr Karamazov*, mae'r nofelydd Rwsiaidd, Fyodor Dostoevsky, yn cynnwys dameg lle y daw Iesu, sydd wedi dychwelyd i'r ddaear, o flaen yr Arch-holwr, sy'n dweud wrtho iddo wneud y dewisiadau anghywir yn yr anialwch – y dylai fod wedi troi'r cerrig yn fara, ei fwrw ei hun oddi ar dŵr uchaf y deml a derbyn y cyfle i fod yn frenin holl genhedloedd y byd. Roedd y dewisiadau'n anghywir am ei fod wedi camddeall y natur ddynol – ni fedr bodau dynol ddod i ben â'r rhyddid a roddodd Iesu iddynt.

Rai blynyddoedd cyn ysgrifennu'r nofel hon, fe ddywedodd Dostoevsky: "Pe gallai rhywun brofi i mi bod Crist y tu allan i'r gwirionedd, a'i fod yn wir bod y gwirionedd y tu allan i Grist, mi ddewiswn i aros gyda Christ yn hytrach na chyda'r gwirionedd." Yn ystod y Garawys hwn gwahoddir ni i gyd-deithio â Christ ar lwybr sy'n ymddangos l'r byd yn un afresymegol a gwan a gwirion. Yr ydym yn camu allan o 'wirionedd' y byd ac i mewn i bosibiliadau bywyd yng Nghrist. Ar ein taith fe gyfarfyddwn â phobl ar ymylon poen Crist, ac fe'n gwahoddir i fyfyrion ar ein hymatebion ni ein hunain ar ymylon ei boen.

"Yn syml, fy nadl yw y dylid codi'r groes drachefn yng nghanol sgwâr y farchnad yn ogystal ag ar dŵr yr eglwys. Rwy'n ailafael yn y ddadl nad mewn cadeirlan rhwng dwy gannwyll y croeshoeliwyd Crist, ond ar groes rhwng dau leidr; ar domen sbwriel y dref; ar groesffordd a oedd mor gosmopoiltan nes bod yn rhaid iddynt ysgrifennu ei deitl mewn Hebraeg a Lladin a Groeg (neu tybed a ddylem ni ddweud mewn Saesneg, Bantu ac Affricaneg?); yn y math o le y bydd sinigiaid yn siarad yn fudr a lladron yn tyngu a milwyr yn hapchwarae. Dyna'r lle y bu farw. A dyna'r pethau y bu farw o'u plegid. A dyna'r lle y dylai eglwyswyr fod a'r pethau y dylai eglwysyddiaeth ymwneud â hwy."

George F. MacLeod

Myfyrdod - Monolog

Mae'n anodd ein rhoi ein hunain yn esgidiau cymeriadau'r Beibl – ac yn enwedig yn esgidiau Iesu. Bob wythnos y mae yna fonolog byr i'n cynorthwyo i wneud hynny – i feddwl am gymeriad y person a chysylltu'r person hwnnw â'r amser a'r diwylliant a'r lle yr ydym ni'n byw ynddynt.

Bu'n brofiad o ryddhad ... aros yma yn yr anialwch. Er gwaetha pob temtasiwn, mi ddois o hyd i ryddid. Rhyddid at fy ngweinidogaeth. Bu'n rhaid imi ystyried beth i'w adael ar ôl. Ond cofier yn gyntaf bod rhyddid oddi wrth yn rhyddid i – i wneud yr hyn sy'n groes i'r disgwyl. Roedd yr un drwg yn disgwyl imi dderbyn y cynnig o rym a statws. Ond fe wnaeth gweddi bethau'n glir imi. Nid i newid Duw y byddwn ni'n gweddïo, ond i'n newid ni ein hunain. Bob dydd a phob tro y byddwn ni'n aros ac yn gweddïo yr ydym yn paratoi i'n newid ein hunain – beth yr wyf wedi ei wneud a beth y dylwn i ei wneud?

Gadewais ar ôl y byd o rym a statws ac rwy'n gweld y tu hwnt i farn at faddeuant. Rwy'n gweld i ble y mae'r llwybr hwn yn arwain, ac rwy'n poeni am yr aelodau o'm teulu ac am fy nghyfeillion a niweidir.

Rhaid imi ganolbwytio ar fy ngweinidogaeth yng ngwasanaeth fy Nhad. Dygwyd ymaith bopeth arall ... Y cwbl sydd ar ôl yw ymddiriedaeth. Mi wn y bydd llygaid pawb arnaf. Fe fydd y disgwyliadau'n fawr. Abba, nid yr hyn a wnaif sydd bwysicaf ond y modd yr ymddiriedaf. Pan fydd pob deniadau a chysylltiadau wedi eu dwyn ymaith, nid yr hyn a wnewch neu'r hyn na wnewch sy'n bwysig. Yr hyn sy'n bwysig yw ymddiriedaeth a bwriad, pam yr ydych yn gwneud yr hyn a wnewch. Yma yn yr anialwch fe burir popeth nad yw'n bwysig. Golyga bod yma fyw fel pe bai wynebu Duw yn anochel. Ac y mae'n anochel.

Ond yn fuan bydd yn rhaid imi symud ymlaen, symud ymlaen ar hyd llwybr y groes. Rhaid imi gofio bod y bywyd a ganolir ar Dduw yn gymaint o daith at berffeithrwydd ag ydyw o ddyhead am iachawdwriaeth. Fy ngweinidogaeth i fydd adfer pawb, adfer y greadigaeth oll, i stad wreiddiol berffaith bwriad y Tad, ond yn gyntaf rhaid inni ddioddef llawer gyda'n gilydd.

Ni waeth lle yr ydym yn byw na beth a wnawn, rhaid bod a wnelo'r anialwch â galwad i greu ac i garu. Ni all byth fod yn ufudd-dod dall i ddyletswydd. Nid arweiniai hynny yn y diwedd at ddim ond syched a gwacter. Ar y ffordd mi gyfarfyddaf â'm Tad nefol mewn llawer o bobl. Rwy'n gobeithio y gallaf iacháu llawer a rhannu llawenydd. Ni wyddoch byth ymhle y gall Gras fod ...

Distawrwydd

Cwestiynau i'w Trafod

- Yn draddodiadol, mae'r Garawys yn gyfnod o ymprydio ac o fyfyrto. Sut yr ydych chi'n bwriadu trefnu eich taith trwy'r Garawys eleni?
- Mae'r Garawys hefyd yn gyfnod pan fyddwn yn ceisio meddwl yn ddyfnach am ein ffydd a'r modd yr ydym yn ei byw. O fyfyrto ar ein darlleniad o'r Efengyl, pa oblygiadau i'n ffydd sydd o ganlyn Crist yn lle canlyn y byd?
- A fuoch chi erioed mewn anialwch? Ym mha ffyrdd yr oeddech yn teimlo'n fregus yno?
- Ym mha ffyrdd y gallasai lesu fod wedi teimlo'n fregus?

Gweddi

Dduw pob rhyddhad

Arwain ni i ddyfnderoedd dy anialwch

Rhyddha ni oddi wrth bopeth sy'n ein denu oddi ar dy ffordd

Rhyddha ni i fyw gyda thi yn yr anialwch hwn

Rhyddha ni i fyw ac i garu ac i fod yn gyflawn yr hyn a fynni di inni fod

Cadw ein golwg ar dy lwybr

Adfer bob unigolyn

Ac adfer yr holl greadigaeth

I wasanaethu eraill fel y gwasanaethaist di ni. Amen

Wythnos 2

Mair Magdalen

Chwaer yn y Ffydd

Luc 8: 1-3

Gwragedd yn Cyd-deithio â Iesu

8 Wedi hynny bu ef yn teithio trwy dref a phentref gan bregethu a chyhoeddi'r newydd da am deyrnas Dduw. Yr oedd y Deuddeg gydag ef,² ynghyd â rhai gwragedd oedd wedi eu hiacháu oddi wrth ysbrydion drwg ac afiechydon: Mair a elwid Magdalen, yr un yr oedd saith gythraul wedi dod allan ohoni;³ Joanna gwraig Chwsa, goruchwyliwr Herod; Swsanna, a llawer eraill; yr oedd y rhain yn gweini arnynt o'u hadnoddau eu hunain.

Marc15: 33-41

Marwolaeth Iesu

³³ A phan ddaeth yn hanner dydd, bu tywyllwch dros yr holl wlad hyd dri o'r gloch y prynhawn.³⁴ Ac am dri o'r gloch gwaeddodd Iesu â llef uchel, "Eloï, Eloï, lema sabachthani", hynny yw, o'i gyfieithu, "Fy Nuw, fy Nuw, pam yr wyt wedi fy ngadael?"³⁵ O glywed hyn, meddai rhai o'r sawl oedd yn sefyll gerllaw, "Clywch, y mae'n galw ar Elias."³⁶ Rhedodd rhywun a llenwi ysbwng â gwin sur a'i ddodi ar flaen gwialen a'i gynnig iddo i'w yfed. "Gadewch inni weld," meddai, "a ddaw Elias i'w dynnu ef i lawr."³⁷ Ond rhoes Iesu lef uchel, a bu farw.³⁸ A rhwygwyd llen y deml yn ddwy o'r pen i'r gwaelod.³⁹ Pan welodd y canwriad, a oedd yn sefyll gyferbyn ag ef, mai gyda gwaedd felly y bu farw, dywedodd, "Yn wir, Mab Duw oedd y dyn hwn."⁴⁰ Yr oedd gwragedd hefyd yn edrych o hirbell; yn eu plith yr oedd Mair Magdalen, a Mair mam Iago Fychan a Joses, a Salome,⁴¹ gwragedd a fu'n ei ganlyn ac yn gweini arno pan oedd yng Ngaliilea, a llawer o wragedd eraill oedd wedi dod i fyny gydag ef i Jerwsalem.

Marc 15:42-47

Claddu Iesu

⁴² Yr oedd hi eisoes yn hwyr, a chan ei bod yn ddydd Paratoad, hynny yw, y dydd cyn y Saboth,⁴³ daeth Joseff o Arimathea, cynghorwr uchel ei barch a oedd yntau'n disgwyl am deyrnas Dduw, a mentrodd fynd i mewn at Pilat a gofyn am gorff Iesu.⁴⁴ Rhyfeddodd Pilat ei fod eisoes wedi marw, a galwodd y canwriad ato a gofyn iddo a oedd wedi marw ers meitin.⁴⁵ Ac wedi cael gwybod gan y canwriad, rhoddodd y corff i Joseff.⁴⁶ Prynodd yntau liain, ac wedi ei dynnu ef i lawr, a'i amdói yn y lliain, gosododd ef mewn bedd oedd wedi ei naddu o'r graig; a threiglodd faen ar ddrws y bedd.⁴⁷ Ac yr oedd Mair Magdalen a Mair mam Joses yn edrych ym mhle y gosodwyd ef.

Sylw

O'r holl bobl y byddwn yn eu hystyried 'ar ymylon ei boen', Mair Magdalen sydd fwyaf 'ar y cyrion'. Ychydig o sôn sydd amdani yn yr ysgrhythur ac ar ddiwedd stori y bydd hynny yn aml iawn. Cymeriad ydyw a guddiwyd dan len o chwedloniaeth a dirgelwch. Mae llawer (gan gynnwys rhai o gyfieithwyr y Beibl Saesneg) wedi cymryd yn ganiataol mai putain ydoedd, er nad oes dim tystiolaeth i gefnogi hynny. Yn fwy dadleuol, awgrymwyd ei bod hi a Iesu yn gariadon. Mae'r syniad hwn yn hŷn nag a dybiwn – fe'i ceir yn yr Ysgrhythurau Gnostig, fel y gelwir hwy, yn yr ail a'r drydedd ganrif.

I'r gwrthwyneb i hyn, deil traddodiad Eglwys Uniongred y Dwyrain i Fair fyw bywyd moesol iawn. Y mae hyd yn oed draddodiad i'w diweirdeb beri i Satan gredu mai hi fyddai'r ferch a ddewisai Duw i fod yn fam Iesu.

Yn ystod y blynyddoedd diweddar dadleuodd rhai ysgrifenyddwyr ffeministaidd i Fair Magdalen fynd rhagddi i fod yn un o brif arweinyddwyr yr eglwys fore.

Er mor ddiddorol yw hyn oll, gallwn weld ynddi un sy'n ymateb i Iesu mewn ffydd – fel, pan ddaeth Sul y Pasg, y gwthiwyd hi i flaen y llwyfan yn un o'r prif dystion.

Myfyrdod - Monolog

Mae'n anodd ein rhoi ein hunain yn esgidiau cymeriadau'r Beibl. Bob wythnos y mae yna fonolog byr i'n cynorthwyo i wneud hynny – i feddwl am gymeriad y person a chysylltu'r person hwnnw â'r amser a'r diwylliant a'r lle yr ydym ni'n byw ynddynt.

Fe'm denwyd ato ... fel y denir gwyfyn at fflam, ond yr oedd ei fflam ef yn puro. "Yr ydym yn dda am ein bod yn cael ein caru," meddai, "ac nid yn cael ein caru am ein bod yn dda".

Roeddwn i'n teimlo'n gyflawn yn ei bresenoldeb. Roedd dim ond bod yn ei gwmi yn gwneud imi deimlo'n gyfan unwaith eto. Mi wn beth sy'n mynd trwy eich meddwl. Dyna oedd yn mynd trwy feddwl llawer. Ond nid felly yr oedd hi. Byddai'n cyffwrdd â'm henaid, yn gwneud imi deimlo ... fy mod i o bwys.

Doedd neb wedi gwneud hynny o'r blaen.

Pan fyddai'n siarad â phawb ohonom, yr oedd fel pe na bai'n siarad â neb ond fi. Byddai fy nhafod yn aml yn glynu wrth daflod fy ngenau. Byddai fy nghalon yn llamu ... Yr oeddwn yn ei garu gymaint ...

Mi wn bod y lleill yn ei garu hefyd, ond rywsut yr oeddwn i bob amser yn teimlo fy mod i'n arbennig. Roedd hyn mor wahanol i'm profiadau eraill. Byddwn yn arfer

â cherdded yn y farchnad a gorfod goddef, fel llawer merch, y syllu a'r gweiddi ... y bloeddio anllad ar draws y stryd. Merch ifanc sengl yn nesáu at y meistr newydd hwn. Ac fe fyddent yn gweiddi, "O ie! Gad i mi fod yn feistr arnat ti!"

Dydyn nhw ddim yn deall bod cariad yn cymryd llawer siâp a ffurf. Roedd dim ond bod yn ei gwmni, mynd o gwmpas gydag ef, yn gwneud imi deimlo'n gyflawn ... ac mewn heddwch â mi fy hun.

Mi fuaswn wedi ei ganlyn i ben draw'r byd ac, mewn rhyw ffordd, mi wnes. Roeddwn i'n meddwl bod fy mynd i wedi dod i ben. Roedd hi'n Wyl y Pasg a'r dynion i gyd yn yr oruwchystafell. Wedyn aethant i weddïo yng ngardd Gethsemane. Roeddwn i'n gwybod bod rhywbeth drwg ar fin digwydd.

Yn hwyr y nos fe gurodd rhywun – fedra i ddim cofio pwy – ar y drws a dweud eu bod nhw wedi cymryd y Meistr yn garcharor. Dyna pryd y dechreuodd yr hunllef.

Euthum i nôl Mair ei fam ac fe arhosodd y ddwy ohonom ar yr ymylon yn gwylïo ... yn ceisio cadw o'r golwg rhag i ryw filwr neu swyddog ein taflu ni allan.

Mae'r cof yn aneglur erbyn hyn. Roeddem ni'n fud gan fraw ... wyddoch chi, pan na fedrwch chi ddim hyd yn oed wylo ... roedd hi fel pe bawn i'n hofran uwchlaw popeth.

Roedd y cwbl mor sydyn. Y ddedfryd, yr arteithio ofnadwy. Rwy'n dal i gael hunllefau enbyd ... yn chwys oer yn mynd dros bopeth a ddigwyddodd dro ar ôl tro. Fedra i byth gofio pob peth.

Roedd Mair y fam wedi llewygu, ac aethom i nôl dŵr. Roedd hi'n gorwedd fel doli racs ar draws fy nghoesau ac roedd yna ryw guro rhyfedd yn fy mhen. Roedd yr oriau nesaf yn erchyll ... yn anioddefol ...

Rywsut fe'n cawsom ein hunain yng Ngolgotha ... ac affwys anobaith ...

Pan fydd y boen wedi mynd byddaf yn meddwl am wyneb a gwên y Meistr.

Roeddwn i'n dda am ei fod ef yn fy ngharu ...

... doedd e ddim yn fy ngharu am fy mod i'n dda.

Distawrwydd

Cwestiynau i'w Trafod

- Sut y mae person Mair Magdalen yn cyfateb i'ch profiad chwi o ffydd?
- A yw profiad merched o ddisgyblaeth yn wahanol i'r eiddo dynion? Os felly, sut?
- Pa brofiad sydd gennych chwi o gariad diamod Duw?
- A ydym yn dda am fod Duw'n ein caru?

Gweddi

Dduw cariadus
Yr ydym ni yn dda am dy fod di'n ein caru
Diolch iti am dy rodd o gariad diamod
Cyffyrddwyd ni gan dy Ysbryd
Sy'n ein gwreiddio yn dy groes a'th ddiodefaint
Adnewyddda ni â'th nerth
Cofleidia ni â'th bresenoldeb
A dwg ni o'r diwedd i weld dy wyneb. Amen

Wythnos 3

Jwdas

Calon Dwyllodrus?

Mathew 26:47-56

Bradychu a Dal Iesu

⁴⁷ Yna, tra oedd yn dal i siarad, dyma Jwdas, un o'r Deuddeg, yn dod, a chydag ef dyrfa fawr yn dwyn cleddyfau a phastynau, wedi eu hanfon gan y prif offeiriaid a henuriaid y bobl. ⁴⁸ Rhoddodd ei fradychwr arwydd iddynt gan ddweud, "Yr un a gusanaf yw'r dyn; daliwch ef." ⁴⁹ Ac yn union aeth at Iesu a dweud, "Henffych well, Rabbi", a chusanodd ef. ⁵⁰ Dywedodd Iesu wrtho, "Gyfaill, gwna'r hyn yr wyt yma i'w wneud." Yna daethant a rhoi eu dwylo ar Iesu a'i ddal. ⁵¹ A dyma un o'r rhai oedd gyda Iesu yn estyn ei law ac yn tynnu ei gleddyf a tharo gwas yr archoffeiriad a thorri ei glust i ffwrdd. ⁵² Yna dywedodd Iesu wrtho, "Rho dy gleddyf yn ôl yn ei le, oherwydd bydd pawb sy'n cymryd y cleddyf yn marw trwy'r cleddyf. ⁵³ A wyt yn tybio na allwn ddeisyf ar fy Nhad, ac na roddai i mi yn awr fwy na deuddeg lleng o angylion? ⁵⁴ Ond sut felly y cyflawnid yr Ysgrythurau sy'n dweud mai fel hyn y mae'n rhaid iddi ddigwydd?" ⁵⁵ A'r pryd hwnnw dywedodd Iesu wrth y dyrfa, "Ai fel at leidr, â chleddyfau a phastynau, y daethoch allan i'm dal i? Yr oeddwn yn eistedd beunydd yn y deml yn dysgu, ac ni ddaliasoch fi. ⁵⁶ Ond digwyddodd hyn oll fel y cyflawnid yr hyn a ysgrifennodd y proffwydi." Yna gadawodd y disgyblion ef bob un, a ffoi.

Mathew 27:3-10

³ Yna pan welodd Jwdas, ei fradychwr, fod Iesu wedi ei gondemnio, bu'n edifar ganddo ac aeth â'r deg darn arian ar hugain yn ôl at y prif offeiriaid a'r henuriaid.

⁴ Dywedodd, "Pechais trwy fradychu dyn dieuog." "Beth yw hynny i ni?" meddent hwy, "rhyngot ti a hynny." ⁵ A thaflodd Jwdas yr arian i lawr yn y deml ac ymadael; aeth ymaith, ac fe'i crogodd ei hun. ⁶ Wedi iddynt dderbyn yr arian, dywedodd y prif offeiriaid, "Nid yw'n gyfreithlon ei roi yn nhrysorfa'r deml, gan mai pris gwaed ydyw." ⁷ Ac wedi ymgynghori, prynasant Faes y Crochenydd â'r arian, fel mynwent i ddieithriaid. ⁸ Dyna pam y gelwir y maes hwnnw hyd heddiw yn Faes y Gwaed. ⁹ Felly y cyflawnwyd y gair a lefarwyd trwy Jeremeia'r proffwyd: "Cymerasant y deg darn arian ar hugain, pris y sawl y rhoddodd rhai o blant Israel bris arno, ¹⁰ a'u gwario i brynu maes y crochenydd, fel y gorchynnodd yr Arglwydd i mi."

Sylw

Mewn llun enwog gan Giotto o arestio Iesu portreadir Iesu a'r un disgybl ar ddeg, pob un gyda choronylch, a Jwdas (heb goronylch) mewn gwisg felen. Dywedir yn aml bod y lliw melyn yn symbol o lwfrdra.

Mae Jwdas yn ein gwneud ni'n anghyffyrddus. Ef yw'r bradwr clasurol, y llwfryn, yr annuwiol, yr un sy'n siomi'r tîm. Ac eto fe'n swynir ganddo. Tybed a fyddwn ni'n gweld rhywfaint ohonom ein hunain – rhywfaint o'r natur ddynol – yn ei weithredoedd? Ai dyna pam y byddwn ni mor aml yn ceisio'u hesbonio? Mae Jwdas yn ei gael ei hun ar ymylon poen Iesu mewn modd anioddefol.

Y mae i berson Jwdas statws chwedlonol bron. Byddwn yn dal i gyfeirio at un sy'n bradychu eraill fel "Jwdas". Gydol y canrifoedd fe'i hystyriwyd yn ymgorfforiad o ddrygioni. Mewn cyfnodau rhagfarnllyd gynt fe'i dehonglwyd fel Iddew drwg yn arwain Iesu i'w ddiodefaint a'i farwolaeth. Weithiau fe ddangosai lluniau o'r arestio yn yr ardd Jwdas amlwg Iddewig yn cusanu Iesu gwyn iawn ei groen, Ewropeaidd a goleuwallt. Mae'r modd y llurguniwyd person Jwdas i gefnogi dadleuon gwrth-Semitaidd yn beth na ellir ei anwybyddu na'i anghofio ac y mae'n rhybudd inni beidio â defnyddio'r ysgrythur i erlid lleiafrifoedd bregus.

Yr awgrym syml a gawn o ddarllen y stori yw mai trachwant oedd cymhelliad Jwdas ac iddo gael ei lethu gan edifeirwch.

Yn ddiweddar bu ymdrechion i 'esbonio' cymhellion Jwda wrth fradychu Iesu. Gwêl llawer Jwdas fel y disgybl a oedd am brysuero brenhiniaeth Iesu ac a obeithiai y byddai ei arestio yn arwain at wrthryfel poblogaidd. Noda'r rhai sy'n cymryd y safbwynt hwn mai swm gweddol fach oedd deg darn ar hugain o arian. Os dilynir eu dehongliad hwy, disgybl teyrngar ond cyfeiliornus oedd Jwdas.

Myfyrdod - Monolog

Mae'n anodd ein rhoi ein hunain yn esgidiau cymeriadau'r Beibl. Bob wythnos y mae yna fonolog byr i'n cynorthwyo i wneud hynny – i feddwl am gymeriad y person a chysylltu'r person hwnnw â'r amser a'r diwylliant a'r lle yr ydym ni'n byw ynddynt.

Mi wnes i'r dewis anghywir. Ie, ie, roeddwn i'n meddwl fy mod i'n gwneud y peth iawn. Roedd arna i eisiau adlewyrchu dy olau, dy wthio di i rym. Camddeall wnes i. Oes yna faddeuant ... hyd yn oed i mi?

Gwacter yn chwilio am ddiogelwch oedd gwacter fy mywyd i. Ac mi ges i ddiogelwch yn yr Arglwydd. Yn Iesu mi ges i ryddhad a ffordd o gyrraedd dechrau newydd, ffordd newydd o fod ...

Ond yn awr maen nhw'n ceisio dylanwadu arna i ac rydw i mewn gofid.

Mae fy ngwendid a'm hangen wedi f'arwain i drigfan angau ac mae 'mreuddwydion i'n deilchion, yn siwrwd wrth fy nhraed.

Fe ddywedwyd wrthym y gall hen bobl lesg ddal i freuddwydio, y gall y cloff gerdded, y dall weld, y byddar glywed.

Yn awr rwyf finnau'n ddiobaith ac wedi 'mharlysu, yn ddall ac yn fyddar. Yn ddideimlad ac yn chwilio am dawelwch cydwybod. Ac mae yna gymaint o bobl yr un fath a fi ...

Efallai ...

Eisiau gwneud yn dda oedd arna i ac roeddwn i'n bwriadu'r gorau. Doeddwn i ddim yn deall. Roeddwn i'n llawn dychmygion pryderus ac ofnau brawychus.

Ac yn awr rwy'n baglu ac yn crafangu, yn ddihareb o dwyll a brad.

Ac eto ... a alwyd fi? ... ai dyma oedd fy ngalwad? ... oedd hyn yn angenrheidiol? Mae fy nghalon yn cael ei gwasgu a does gen i ddim geiriau.

Os nad oeddwn i'n caru'r Arglwydd, pam 'mod i'n teimlo'r fath boen, y fath unigrwydd, y fath wahanu?

Rwy'n arogl i llygredigaeth a marwolaeth; mae'r arogl yn glynu wrthyf a fedra i mo'i waredu. Mae'n crebachu f'enaid yn ddim.

Fedra i byth ddod o hyd i dangnefedd a chyfanrwydd calon ... fedra i, Arglwydd? Hyd yn oed y fi ... ?

Distawrwydd

Cwestiynau i'w Trafod

Sut yr ydych yn dehongli cymhellion Jwdas? A ydych yn cydymdeimlo o gwbl ag ef?

- A oes byth gyfiawnhad dros ystyried bod rhywun yn gyfan gwbl ddrwg?
- A yw maddeugarwch a phrynedigaeth yn bosibl i bobl a wnaeth bethau dychrynlyd a brawychus?
- Sut y byddwch chwi'n ymateb pan fradychir chwi?
- Sut y gall eich agweddau newid yng ngoleuni'r Efengyl?

Gweddi

Tawela ni, Dduw cariadus
Pan deimlwn yn siomedig ac wedi'n bradychu
Datglo'r foment a gad inni anadlu'n ddwfn o'th ysbryd
Meddala ni i ddeall dy ffyrdd
Dyfnha ni i ddeall ac i faddau
Llanw ni â gobaith am ddyfodol gyda thi
Mai ti fydd y dyfodol. Amen

Wythnos 4

Mair

Mam Alarus

Luc 1.39-45

³⁹ Ar hynny cychwynnodd Mair ac aeth ar frys i'r mynydd-dir, i un o drefi Jwda; ⁴⁰ aeth i dŷ Sachareias a chyfarch Elisabeth. ⁴¹ Pan glywodd hi gyfarchiad Mair, llamodd y plentyn yn ei chroth a llanwyd Elisabeth â'r Ysbryd Glân; ⁴² a llefodd â llais uchel, "Bendigedig wyt ti ymhlith gwragedd, a bendigedig yw ffrwyth dy groth. ⁴³ Sut y daeth i'm rhan i fod mam fy Arglwydd yn dod ataf? ⁴⁴ Pan glywais dy lais yn fy nghyfarch, dyma'r plentyn yn fy nghroth yn llamu o orfoledd. ⁴⁵ Gwyn ei byd yr hon a gredodd y cyflawnid yr hyn a lefarwyd wrthi gan yr Arglwydd."

Ioan 19:16-30

Yna traddododd Pilat Iesu iddynt l'w groeshoelio.

Croeshoelio Iesu

Felly cymerasant Iesu. ¹⁷ Ac aeth allan, gan gario'i groes ei hun, i'r man a elwir Lle Penglog (yn iaith yr Iddewon fe'i gelwir Golgotha). ¹⁸ Yno croeshoeliasant ef, a dau arall gydag ef, un ar bob ochr a Iesu yn y canol. ¹⁹ Ysgrifennodd Pilat deitl, a'i osod ar y groes; dyma'r hyn a ysgrifennwyd: "Iesu o Nasareth, Brenin yr Iddewon." ²⁰ Darllenodd llawer o'r Iddewon y teitl hwn, oherwydd yr oedd y fan lle croeshoeliwyd Iesu yn agos i'r ddinas. Yr oedd y teitl wedi ei ysgrifennu yn iaith yr Iddewon, ac mewn Lladin a Groeg. ²¹ Yna meddai prif offeiriaid yr Iddewon wrth Pilat, "Paid ag ysgrifennu, 'Brenin yr Iddewon', ond yn hytrach, 'Dywedodd ef, 'Brenin yr Iddewon wyf fi.'"" ²² Atebodd Pilat, "Yr hyn a ysg-rifennais a ysgrifennais." ²³ Wedi iddynt groeshoelio Iesu, cymerodd y milwyr ei ddillad ef a'u rhannu'n bedair rhan, un i bob milwr. Cymerasant ei grys hefyd; yr oedd hwn yn ddiwniâd, wedi ei weu o'r pen yn un darn. ²⁴ "Peidiwn â'i rhwygo hi," meddai'r milwyr wrth ei gilydd, "gadewch inni fwrw coelbren amdani, i benderfynu pwy gaiff hi." Felly cyflawnwyd yr Ysgrythur sy'n dweud: "Rhanasant fy nillad yn eu mysg, a bwrw coelbren ar fy ngwisg." Felly y gwnaeth y milwyr.

²⁵ Ond yn ymyl croes Iesu yr oedd ei fam ef yn sefyll gyda'i chwaer, Mair gwraig Clopas, a Mair Magdalen. ²⁶ Pan welodd Iesu ei fam, felly, a'r disgybl yr oedd yn ei garu yn sefyll yn ei hymyl, meddai wrth ei fam, "Wraig, dyma dy fab di." ²⁷ Yna dywedodd wrth y disgybl, "Dyma dy fam di." Ac o'r awr honno, cymerodd y disgybl hi i mewn i'w gartref.

²⁸ Ar ôl hyn yr oedd Iesu'n gwybod bod pob peth bellach wedi ei orffen, ac er mwyn i'r Ysgrythur gael ei chyflawni dywedodd, "Y mae arnaf syched." ²⁹ Yr oedd llestr ar lawr yno, yn llawn o win sur, a dyma hwy'n doddi ysbwng, wedi ei llenwi â'r gwin yma, ar ddarn o isop, ac yn ei godi at ei wefusau. ³⁰ Yna, wedi iddo gymryd y gwin, dywedodd Iesu, "Gorffennwyd." Gwyrodd ei ben, a rhoi i fyny ei ysbryd.

Sylw

Mae cerflun Michelangelo, La Pietà, ym Masilica Sant Pedr yn y Fatican, yn dangos Mair Mam Iesu gyda chorff ei Mab wedi iddo gael ei dynnu oddi ar y groes. I lawer, bu'r ddelwedd yn sail myfyrdod gweddigar.

Mae person Mair yn unigryw i Gristnogaeth – hyd yn oed i'r rhai nad yw Mair yn nodwedd bwysig yn eu hysbrydoledd. Yn nhraddodiad Uniongred y Dwyrain, Mair yw'r *Theotokos* (Mam Duw). Ymgais yw hyn i bwysleisio duwdod Crist, nid i awgrymu bod unrhyw dduwdod yn perthyn i Fair. Gallem hefyd weld Mair fel dygiedydd y Gair (cf. Ioan 1).

Ond y mae Mair hefyd yn fam. Cofiw'n yr wythnos hon – sy'n dechrau â Sul y Fam – am fam Iesu ar ymylon ei boen. Ond yr oedd profiad Mair yn wahanol i alar ac artaith pob mam arall.

A hithau'n eistedd wrth droed y groes, beth tybed oedd yn mynd trwy ei meddwl? Fe all ei bod yn cofio ymweliad yr Angel Gabriel a ddaeth ati a dweud "Henffych, Fair, lawn gras". Byddwn yn aml yn cysylltu'r geiriau hyn â'r Nadolig ac yn cymryd yn ganiataol ei bod hi'n llawn gras oherwydd yr addewid a wnaed iddi, am iddi gael ffafr mor fawr. Ond tybed nad oedd geiriau'r Angel yn Nasareth yn edrych ymlaen hefyd at yr amser hwn o alar a phrynedigaeth, pan fyddai hi'n sefyll ar ymylon ei boen, yn dyst i weithredoedd achubol Duw yn ei Mab?

Heddiw, a ninnau'n cofio Mam ein Harglwydd, gweddiwn hefyd dros bob mam, ar iddynt hwythau gael eu llenwi â gras Duw – yn enwedig y rhai hynny sy'n gorfod dioddef torcalon.

Tri myfyrdod

Ikos (cerdd fechan yn y traddodiad Uniongred – yn arbennig dros y meirw)

O weld arwain ei Hoen ei hun i'r lladdfa, fe'i dilynodd Mair ei Fam gyda'r gwragedd eraill ac yn ei gofid llefodd: "I ble'r ei di, fy Mhlentyn? Pam yr wyt yn rhedeg mor gyflym?"

A oes yna briodas arall yng Nghana a thithau'n prysuro yno i droi'r dŵr yn win? A ddeuaf fi gyda thi, fy Mhlentyn, neu a ddisgwyliaf amdanat? Dywed air wrthyf, O

Air; na ddos heibio imi mewn distawrwydd. Cedwaist fy ngwryfdod, a thi yw fy Mab a'm Duw".

(Cwmpilin Byr y Gwener Bendigaid, Eglwys Uniongred y Dwyrain)

Difaterwch

Pan ddaeth Iesu i Golgotha crogasant ef ar bren,
Rhoi hoelion trwy ei ddwylo a'i draed a drain o gylch ei ben;
A gwaedai Iesu ar ei groes dan glwyfau eu sarhad.
Yr oedd y dyddiau'n greulon ac yr oedd cnawd yn rhad.

Ond pan ddaeth Iesu i Gaerdydd ddywedodd neb ddim byd,
Roedd pawb yn smalio peidio â'i weld yn marw ar y stryd;
Roedd dynion yn fwy tyner nawr, a chododd neb mo'i law
l'w daro, dim ond troi eu cefn a'i adael yn y glaw.

"O Dad, maddeua iddynt," llefai Iesu yn ei boen;
A chwipiai curlaw'r gaeaf nes ei wlychu at ei groen.
Fe droes y dorf am adref; a'r stryd, mor wag oedd hi;
A phwysodd Iesu yn erbyn wal ac wylo am Galfari.

Mae Mam yn Deall

(Allan o *The Unutterable Beauty: the Collected Poetry of G. A. Studdert Kennedy*, cyf.)

Cymeraf, Arglwydd, yn fy llaw
Dy gorff, a dorrir drosot fi.
Derbynia'r aberth, gwna fi'n awr
Yn gorff a dorrir drosot ti.

Fy nghorff ei gorff, o'm chwerw boen
A throsof fi y'i ganwyd gynt;
Ac y mae'n farw friw ar groes
Lle'i golchir gan y glaw a'r gwynt.

Mae Mam yn deall yn siŵr y pen dan ei goron flin,
Dirgelwch y dwylo a dyllwyd – y Bara a'r Gwin.

Myfyrdod - Monolog

Mae'n anodd ein rhoi ein hunain yn esgidiau cymeriadau'r Beibl. Bob wythnos y mae yna fonolog byr i'n cynorthwyo i wneud hynny – i feddwl am gymeriad y person a chysylltu'r person hwnnw â'r amser a'r diwylliant a'r lle yr ydym ni'n byw ynddynt.

Rwy'n dawel, yn llawn braw.

Aethost heibio imi a gwelais dy lygaid yn byllau dyfnion o siom ac anobaith. Yr ydym wedi adnabod ein gilydd ers eiliad cyntaf y cenhedlu, y bywyd mewnol dwfn hwnnw. Ac y mae'r cyfarfyddiad hwnnw â Duw wedi ein dwyn ein dau i hyn. I'r lle hwn o dywyllwch a gwaradwydd. Sawl mam a droediodd y llwybr hwn o'r blaen? Sawl un a'i troedia eto? Fy nghariad, fy nghalon.

Mi fyddwn yn fodlon iawn i gymryd dy le, ond gwn na all hynny fod. Rhaid imi felly bwysio eto ar ras Duw a chael fy ngludo i ben y bryn hwn, sy'n ymddangos mor serth.

Fedra i ddim cael dy wyneb o'm meddwl – yr wyneb y bŵm yn ei fwydo, ei olchi, ei sychu, ei garu. Fy Mab annwyl, beth ddaw ohonom ni? Mae'r fath boen yn anisgrifiadwy, i'r ddau ohonom, a does dim dagrau nawr am eu bod eisoes wedi eu disbyddu a'u sychu.

Ac eto rhaid imi weddio.
Ai gweddiâu yw dagrau?

Mae'n siŵr imi ddweud filwaith heddiw ein bod wedi byw cyhyd gyda dirgelwch, derbyn heb wybod, wedi ein gwreiddio mewn bywyd a lywir gan ffynhonnell pob bywyd. O Dduw, yng nghanol y boen hon llunia fy ngwendid. Rhaid imi geisio dy wyneb bob amser, chwilio dy ffyrdd nas adwaenir a chael fy nghynnal trwy'r gwallgofrwydd hwn sydd o'm cwmpas. Rhaid inni wneud yr hyn y mae Duw yn ei ofyn gennym – y ddau ohonom.

Distawnwydd

Cwestiynau i'w Trafod

- Myfyriwch ar sut y byddwch yn ymateb i Fair, Mam Iesu. Pa mor bwysig yw Mair yn eich ysbrydoledd?
- A yw'r profiad o fod yn fam yn rhoi dirnadaeth unigryw o natur disgyblaeth Gristnogol?
- Mae gennym lawer o enghreifftiau o bobl yn colli plentyn, nid yn lleiaf yn rhyfeloedd ein dyddiau ni. Sut y mae eich dealltwriaeth o fod yn rhieni ac o golled yn cymharu â cholled Mair?
- Beth y mae profiad Mair o boen a cholled yn ei gynnig i'r sawl sy'n dyheu am fod yn rhieni?

Gweddi

O Fendigaid Un
Dyro inni ras i ddeall
Llanw ni â'th Air a wnaed yn gnawd
Lleiha ein sicrwydd a chynydda ein hangen amdanat
Datglo dywyll leoedd ein calonnau
Fel y deawn yn eiddo yn gyfan gwbl i ti
Dyro inni ras i garu, i fyw, i chwerthin
Deled dy Deyrnas. Amen

Wythnos 5

Pedr

Y ddolen wannaf?

Luc 22.31-34

Iesu yn Rhagfynegi Gwadiad Pedr

³¹ "Simon, Simon, dyma Satan wedi eich hawlio chwi, i'ch gogrwn fel yd; ³² ond yr wyf fi wedi deisyf drosot ti na fydd dy ffydd yn pallu. A thithau, pan fyddi wedi dychwelyd ataf, cadarnha dy frodyr." ³³ Meddai ef wrtho, "Arglwydd, gyda thi rwy'n barod i fynd i garchar ac i farwolaeth." ³⁴ "Rwy'n dweud wrthyf, Pedr," atebodd ef, "ni chân y ceiliog heddiw cyn y byddi wedi gwadu deirgwaith dy fod yn fy adnabod i."

Luc 22:54-62

Pedr yn Gwadu Iesu

⁵⁴ Daliasant ef, a mynd ag ef ymaith i mewn i dŷ'r archoffeiriad. Yr oedd Pedr yn canlyn o hirbell. ⁵⁵ Cyneuodd rhai dân yng nghanol y cyntedd, ac eistedd gyda'i gilydd. Eisteddodd Pedr yn eu plith. ⁵⁶ Gwelodd morwyn ef yn eistedd wrth y tân, ac wedi syllu arno meddai, "Yr oedd hwn hefyd gydag ef." ⁵⁷ Ond gwadodd ef a dweud, "Nid wyf fi'n ei adnabod, ferch." ⁵⁸ Yn fuan wedi hynny gwelodd un arall ef, ac meddai, "Yr wyt tithau yn un ohonynt." Ond meddai Pedr, "Nac ydwyf, ddyn." ⁵⁹ Ymhen rhyw awr, dechreuodd un arall daeru, "Yn wir yr oedd hwn hefyd gydag ef, oherwydd Galilead ydyw." ⁶⁰ Meddai Pedr, "Ddyn, nid wyf yn gwybod am beth yr wyt ti'n sôn." Ac ar unwaith, tra oedd yn dal i siarad, canodd y ceiliog. ⁶¹ Troes yr Arglwydd ac edrych ar Pedr, a chofiodd ef air yr Arglwydd wrtho, "Cyn i'r ceiliog ganu heddiw, fe'm gwedi i deirgwaith." ⁶² Aeth allan ac wylo'n chwerw.

Sylw

"Trugarha wrthyf, Arglwydd; gwêl fy wylo chwerw; edrych arnaf – y mae fy nghalon a'm llygaid yn wylo'n dost arnat."

Geiriau allan o'r Dioddefaint yn ôl Mathew gan Johann Sebastian Bach. Fe'u cenir fel sylw'r Eglwys ar waith Pedr yn gwadu deirgwaith pan oedd yr Archoffeiriad yn holi Iesu. Yn ôl rhai, dyma'r darn mwyaf dwys o gampwaith Bach.

Mae Pedr yn gymeriad credadwy. Fel llawer ohonom mae'n barod iawn i ddweud i farn, ond y mae'n aml yn siarad heb feddwl. Mae'n ddiffuant yn yr hyn a ddywed, ond nid yw bob amser yn gweithredu ar hynny. Gellid yn hawdd ddweud am Pedr ei fod yn barotach i siarad am y gêm na'i chwarae!

Mae llawer o destunau y gallem fod wedi eu dewis ar gyfer yr wythnos hon.

Gallem fod wedi dewis yr Efengyl yn ôl Mathew, fel y gwnaeth Bach. Neu'r darn o'r Efengyl yn ôl Ioan y mae'n arferiad ei ddarllen ar Ddydd Gwener y Groglith. Ond ein dewis ni yw'r stori lai adnabyddus yn y Efengyl yn ôl Luc am Bedr yn gwadu Iesu. Fel yn yr Efengylau eraill, mae Pedr yn canlyn o hirbell – yn wastad ar ymylon ei boen, Ond yn Luc mae Iesu'n troi ac yn edrych arno ar ôl iddo wadu ei Arglwydd y trydydd tro.

Er mai ar ymylon poen Iesu y mae Pedr, ni chaiff ei anwybyddu. Nid yw bod ar yr ymylon yn golygu bod yn anweledig. Mae hynny'n amlwg yn adroddiad Luc o'r dioddefaint. Yn Luc mae Iesu'n edrych ar Bedr i'w atgoffa ei fod yn syrthio'n brin o'i eiriau ef ei hun o deyrngarwch brwdfrydig a ffydd.

Myfyrdod - Monolog

Mae'n anodd ein rhoi ein hunain yn esgidiau cymeriadau'r Beibl. Bob wythnos y mae yna fonolog byr i'n cynorthwyo i wneud hynny – i feddwl am gymeriad y person a chysylltu'r person hwnnw â'r amser a'r diwylliant a'r lle yr ydym ni'n byw ynddynt.

Fi yw Pedr y Graig.

Rwy'n edrych draw at y groes.

Rwyf fel pe bawn yn boddi mewn rhuthr dyfroedd. Mae meini ei storïau ar wasgar o'm cwmpas dan wyneb y dŵr, y naill yn cyffwrdd y llall.

Mae fy myd yn toddi, yn datgymalu o'm cwmpas.

Storïau neithiwr – cael ein harwain i'r ardd ar ôl y swper olaf. Wedi ymlâdd ac yn llawn ofn. Fi oedd yn cadw pawb ynghyd – gwaith anodd. Ac fe'i canlynais – sbio o gwmpas i weld beth oedd yn digwydd.

"Portha fy nefaid." Fe'i dywedodd dro ar ôl tro.

"A wyt ti'n fy ngharu i? A wyt ti'n fy ngharu i? Portha fy nefaid."

Pan gymerasant ef fe giliodd pawb ohonom.

Roedd yna gymaint o filwyr.

Mi wyddoch sut deimlad yw arswyd llwyr – sŵn yn eich clustiau, methu anadlu.

Roeddwn i'n sâl swp.

Ei Graig – dyna beth a'm galwodd ... ac fe ddywedodd y byddwn yn ei wadu deirgwaith.

Gadewch imi ddweud wrthy ch am hynny:

Tair morwyn fach – tair neb.

Pam y dylwn i ddweud y gwir wrthyn nhw? Roedd hi'n well fy mod i'n dweud wrthyn nhw lle i fynd.

Felly ... cwestiwn ... Pam bod yn rhaid imi bob amser fod yn gryf? ... Fyddai rhywun arall wedi ateb yn wahanol?

Oes dim hawl gen i i fod yn fregus? ...

Gadewch imi ddweud wrthy ch beth ddigwyddodd ynghynt:

Mi fedra i ddod i ben â tharo ... ond poeri ar Iesu yr Arglwydd ... mae'n gwneud imi wylo.

Ai gwendid yw hynny?

Fi yw Pedr y Graig. Beth wna i hebdo? ... Ef oedd popeth i mi ...

Mewn munud tawel fe ddywedodd yr Arglwydd, "Cariad yw cariad, Pedr. Mae'n cymryd gwahanol ffurfiau, dyna i gyd. Pan fydd rhywun yn marw fedri di mo'u gweld nhw'n gwenu na dod â blodau iddyn nhw na rhedeg dy law trwy'u gwallt. Ond pan fo un o'r synhwyrâu'n gwanhau mae un arall yn cynyddu. Mi fydd y cof yn dod i fod yn bartner iti a thithau'n ei feithrin. Mae bywyd yn marw ond dyw cariad ddim."

Rhyfedd fy mod i'n meddwl am hynny'n awr ...

Ydw i ddim yr un fath â chithau? Ac eto mi fyddwch yn fy marnu i am wadu'r Arglwydd.

Pryd y byddwch chi yn gwadu Duw a minnau ddim ... ? Pryd y byddwch chi'n wan a minnau ddim ... ?

Yma wrth y groes rwy'n doredig. Fi yw Pedr, craig chwilfriw.

Does gen i ddim i'w gynnig ond fy ngwendid ...

Distawrwydd

Cwestiynau i'w Trafod

- Sut y mae cymeriad Pedr yn cyfateb i'ch disgyblaeth chi?
- A yw bod ar ymylon poen rhywun yn golygu eich bod yn anweledig i'r dioddefydd?
- A ydych wedi teimlo erioed eich bod yn analluog i newid rhywbeth yn eich bywyd?
- Sut y byddwch yn delio ag euogrwydd y profiad hwn?

Gweddi

Portha ni Arglwydd

Yn yr amseroedd newynog hyn

Pan fo'n hangen amdanat mor fawr a'n ffydd mor fach

Portha ni Arglwydd

Pan fo'n breuddwydion mor aml yn chwilfriw

a'n hangen mor fawr am newyddion da

Portha ni Arglwydd

Pan fo'n llwybr yn llawn anawsterau ac y gofynnir inni eto am ychwaneg

Portha ni Arglwydd

Oblegid gwyddom na chynhelir mohonom hebot ti. Amen

Wythnos 6

Barabbas

Lleidr cefn dydd golau

Mathew 27:15-23

Barabbas ynteu lesu?

¹⁵ Ar yr ŵyl yr oedd y rhaglaw yn arfer rhyddhau i'r dyrfa un carcharor o'u dewis hwy. ¹⁶ A'r pryd hwnnw yr oedd carcharor adnabyddus yn y ddalfa, o'r enw lesu Barabbas. ¹⁷ Felly, wedi iddynt ymgynnull, gofynnodd Pilat iddynt, "Pwy a fynnwch i mi ei ryddhau i chwi, lesu Barabbas ynteu lesu a elwir y Meseia?" ¹⁸ Oherwydd gwyddai mai o genfigen y traddodasant ef. ¹⁹ A thra oedd Pilat yn eistedd ar y brawdle anfonodd ei wraig neges ato, yn dweud, "Paid â chael dim i'w wneud â'r dyn cyfiawn yna, oherwydd cefais lawer o ofid mewn breuddwyd neithiwr o'i achos ef." ²⁰ Ond perswadiodd y prif offeiriaid a'r henuriaid y tyrfaoedd i ofyn am ryddhau Barabbas a rhoi lesu i farwolaeth. ²¹ Atebodd y rhaglaw gan ofyn iddynt, "Prun o'r ddau a fynnwch i mi ei ryddhau i chwi?" ²² "Barabbas," meddent hwy. "Beth, ynteu, a wnaeth â lesu a elwir y Meseia?" gofynnodd Pilat iddynt. Atebasant i gyd, "Croeshoelir ef." ²³ "Ond pa ddrwg a wnaeth ef?" meddai yntau. Gwaeddasant hwythau yn uwch byth, "Croeshoelir ef."

Mathew 27:24-26

Pilat yn Traddodi lesu i'w Groeshoelio

²⁴ Pan welodd Pilat nad oedd dim yn tycio ond yn hytrach bod cynnwrf yn codi, cymerodd ddŵr, a golchodd ei ddwylo o flaen y dyrfa, a dweud, "Yr wyf fi'n ddieuog o waed y dyn hwn; chwi fydd yn gyfrifol." ²⁵ Ac atebodd yr holl bobl, "Boed ei waed arnom ni ac ar ein plant." ²⁶ Yna rhyddhaodd Pilat iddynt Barabbas, a thraddododd lesu, ar ôl ei fflangellu, i'w groeshoelio.

Sylw

Teitl myfyrdod yr wythnos hon yw "lleidr cefn dydd golau", ond ai disgrifiad o Barabbas ynteu o rywun arall yw hynny? Gwyddom mai lleidr neu wylliad oedd lesu Barabbas. Awgrymodd rhai esbonwyr y gall mai terfysgwr neu lofrudd ydoedd. Gwyddom, felly, pa fath o foesau a oedd gan y cymeriad hwn. Ond os myfyriwn ychydig yn ddyfnach fe sylweddolwn nad Barabbas yw'r unig un sy'n cyflawni lladrad y dydd hwnnw. Un ar ymylon poen lesu, ac yn manteisio ar hynny yw Barabbas. Y gwir ladron yw'r dyrfa! Y dyrfa sy'n lladrata cyfiawnder ac yn ysbeilio lesu o'i fywyd, a'u lladrad hwy sy'n ein dwyn i dywyllwch Golgotha.

Yn ei esboniad ar yr Efengyl yn ôl Mathew, cyfeiria Stanley Hauerwas at anwadalwch y farn gyhoeddus. Tra bod Iesu bob amser yn dangos cariad at bawb – hyd yn oed at y dyrfa – y mae'n ein galw i adael y dyrfa ar ôl a'i ganlyn ef.

Myfyrdod - Monolog

Mae'n anodd ein rhoi ein hunain yn esgidiau cymeriadau'r Beibl. Bob wythnos y mae yna fonolog byr i'n cynorthwyo i wneud hynny – i feddwl am gymeriad y person a chysylltu'r person hwnnw â'r amser a'r diwylliant a'r lle yr ydym ni'n byw ynddynt.

Roedd yn rhaid imi ddod o'r fan honno mor fuan â phosib. Roeddwn i'n meddwl eu bod nhw wedi 'nghael i'r tro hwnnw. Mae'r rhan fwyaf ohonyn nhw'n credu fy mod i'n hen gerlyn. Rydw i'n poeni, wrth gwrs, am hynny. Ond rydw i'n poeni mwy amdanaf fy hun. Pawb drosto'i hun onid e ... dim lle i ddelfrydu ... os ennill, ennill, os colli, colli. Colli wnaeth o. Hen dro.

Ie iawn, roeddwn i'n euog a doedd o ddim. O leia, dyna oedd pawb yn ei ddweud. Ond beth pe baem ni i gyd yn cymryd yn ein pennau bod yn rhaid inni fod yn deg a "charu'n cymydog"? Anymarferol, a dweud y gwir. Roedd yr holl bobl grefyddol yna yn ceisio dylanwadu arna i yn gymaint ag arno ef. Nhw oedd yn gweiddi. Peidiwch â'm beio i. Mae'r crefyddwyr yma i gyd yn dweud un peth a gwneud peth arall. Pregethu un peth a gwneud peth hollol wahanol y tu ôl i ddrysau cau. Ie, a gwneud cytundebau a'u torri nhw wedyn. Fydda i ddim mor lwcus y tro nesa.

Ond yr Iesu yna – roedd o'n ymddangos yn wahanol. Doeddwn i erioed wedi gweld neb fel fo. Roeddwn i wedi clywed amdano cyn iddyn nhw fy nghipio i o'r dafarn honno. Proffwyd mawr, medden nhw, Meseia newydd. Wn i ddim am bethau felly, ond pan oeddwn i'n sefyll yn ei ymyl yn cael fy rhyddhau a'u clywed nhw'n gweiddi, roeddwn i'n teimlo rhywbeth gwahanol. Fedra i ddim esbonio'r peth, a dweud y gwir, ond fe aeth yn fy lle heb yngan gair. Wnaeth o ddim gweiddi na gwneud stŵr. Wnaeth o ddim hyd yn oed cwyno rhyw lawer.

Mi wn i mai fi ddylai fod wedi cael fy nedfrydu. Pam rydw i'n tosturio ac yn dechrau mynd yn llaith fy llygaid dros Iesu, a minnau wedi bod mor lwcus? Ond mae'n gwneud ichi feddwl. Does yna ddim byd yn mynd i newid am fy mod i'n teimlo rhyw fymryn o euogrwydd. Cyn belled â'm bod i'n gwneud arian, yn cael elw o'm betio a'm delio, gwneud ambell 'gontract', pam y dylai neb boeni? Does dim drwg, nac oes?

Ond roedd Iesu'n wahanol. Unrhyw helynt a gaf fi, rydw i'n ei haeddu. Ond nid ef. Ydw i'n teimlo'n euog? Siŵr iawn 'mod i. Mi gymerodd fy lle i, fy nghosb i. Fe'i hoeliwyd ar bren.

Mae'n rhaid imi gynnal y ddelwedd o'r dyn caled. Does arna i ddim eisiau i'r criw feddwl fy mod i'n mynd yn feddal. Busnes ydi busnes. Ond yn nyfnder fy nghalon yn nyfnder nos pan fydda i'n hel meddyliau a hyd yn oed yn offrymu ambell i weddi, mi wn ei fod ef yn dda. Mi wn pwy a beth oedd yn gywir a phwy a beth oedd yn anghywr. Yn nyfnder fy nghalon.

Distawrwydd

Cwestiynau i'w Trafod

- Trafodwch eich ymatebion i gymeriad Barabbas.
- A ydych yn cytuno mai "pethau oriog ac anwadal yw torfeydd am eu bod yn dibynnu ar y farn gyhoeddus"?
- Os yw'n wir bod yn rhaid "dianc o'r dorf i ganlyn Iesu", beth y mae hyn yn ei olygu i genhadaeth yr Eglwys i'r byd a'i gweinidogaeth i'r tlawd a'r difreintiedig?
- A ydych erioed wedi sefyll o'r neilltu a gadael i rywun gymryd y bai am rywbeth a wnaethoch chwi?

Gweddï

Dduw annwyl
Weithiau mae'n ymddangos ei bod yn beryglus gweddïo
A dod i adnabod dy lef ddistaw fain
Ym mhopeth
Gorchfyga f'amheumon a rhyddha fi
Oddi wrthyf fy hun
Gwna fi'n ymwybodol o bopeth a fethais
Methu gorchfygu hunanoldeb
Methu cyfleoedd i wasanaethu
Methu gweld pobl i'w caru
Dyro imi ddewrder i weddïo
A chael fy newid am byth. Amen